

מ"ח 1294/12 - בצלאל אליאב ואח' נ' היועץ המשפטי לממשלה ואח'

מ"ח 1294/12 - בצלאל אליאב ואח' נ' היועץ המשפטי לממשלה ואח'עליו

מ"ח 1294/12

1. בצלאל אליאב

2. אסתר אליאב

נגד

1. היועץ המשפטי לממשלה

2. מפקד כוחות צה"ל באיו"ש

בית המשפט העליון

[26.02.2013]

כבוד השופט ע' ארבל

בקשה למשפט חוזר

בשם המבקשים - בעצמם

בשם המשיבים - עו"ד ג' אש

החלטה

לפניי בקשה לעריכת משפט חוזר לפי סעיף 31(א) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 (להלן: חוק בתי המשפט). בעמ"ק 464/08 הרשיע בית המשפט לעניינים מקומיים באריאל את המבקשים בעבירת בנייה לפי סעיף 37ב לחוק תכנון ערים, כפרים ובניינים (חוק זמני מס' 79) לשנת 1966. משכך הורה בית המשפט למבקשים להרוס את הבניה שביצעו שלא כדין בעליית הגג בביתם.

השתלשלות ההליכים

1. המבקשים הם בעליו של בית מגוריהם ביישוב שערי תקווה שבשטח המועצה האזורית שומרון. על פי הנתען בכתב האישום שהוגש נגדם, ביצעו המבקשים מספר עבירות בנייה בביתם ולא קיימו מכתב התראה שהוצא להם בגין בנייה זו. בית משפט השלום זיכה את המבקשים מאחת מעבירות הבנייה שיוחסה להם וכן מהאישום בדבר אי-קיום מכתב התראה. מנגד, הרשיע בית המשפט את המבקשים באשר לעבירת הבנייה בשטח חלל הגג בביתם, אולם קבע בגזר דינו שאין להטיל על המבקשים עונש מלבד צו הריסת הבנייה האסורה. זאת, כיוון שהוא מצא ממש בכמה מטענות המבקשים להגנה מן הצדק - ובראשם טענת התערבות פסולה בהליכי האכיפה נגדם מצד מנכ"ל היישוב ומהנדס המועצה עימם היה שרוי המבקש 1 בסכסוך, וכן טענה בדבר אכיפה בדרנית נגד המבקשים. בית המשפט קבע שטענות אלו אינן מצדיקות זיכוי המבקשים בהכרעת הדין, אולם יש להעניק להן בכל זאת משקל משמעותי בגזר הדין.

2. כעבור למעלה משנה ממועד מתן פסק הדין, הגישו המבקשים לבית המשפט המחוזי בירושלים בקשה להארכת מועד להגשת הערעור. אולם, משלא מצא בה כל נימוק ענייני שיכול להצדיק את ההארכה, דחה רשם בית המשפט (כב' הרשם מ' בר-עם) את הבקשה. על החלטת הרשם הגישו המבקשים ערעור לבית המשפט המחוזי. במהלך דיון שהתקיים בין הצדדים בפני בית המשפט ובהמלצתו, חזרו בהם המבקשים מהערעור.
- הבקשה למשפט חוזר
3. בבקשה דן טוענים המבקשים כי עומדות להם שתי עילות המעוגנות בסעיף 31(א) לחוק בתי המשפט. העילה הראשונה היא זו המעוגנת בסעיף 31(א)(2) לחוק בתי המשפט. לטענת המבקשים יש בידיהם "ראיות מהותיות חדשות" אשר אילו היו מוצגות בפני הערכאה הדיונית - הרי שבית משפט השלום היה מזכה אותם מנימוקי ההגנה מן הצדק. ראיות אלו כוללות שני מסמכים של מודד מומחה שמונה על ידי בית המשפט בהליך אזרחי אחר מהם עולה, לכאורה, שמנכ"ל היישוב ביצע עבירות בנייה משמעותיות בביתו. המסמך הנוסף נכתב, לכאורה, על ידי ראש המועצה האזורית שומרון בו הוא קורא לשים קץ לתופעת עבירות הבנייה הנמשכת מזה שנים לפיה בונים התושבים מספר רב מן המותר של יחידות דיור בשטחי מגרשיהם. העילה השנייה המוזכרת בבקשה היא זו המעוגנת בסעיף 31(א)(4) לחוק בתי המשפט - עילת עיוות הדין. המבקשים סבורים כי היעדר מסמכים עקרוניים שיכלו לפעול לטובתם בפני הערכאה הדיונית קשור לאכיפה הסלקטיבית שהתקיימה כלפיהם מטעם הרשות. כמו כן טוענים המבקשים שזיכויים מחמת הספק מעבירת אי-קיום מכתב התראה גורמת להם עוול, שכן ניסו הם לציית למכתב בכל כוחם. לפיכך, כך לטענתם, יש לזכותם מעבירה זו באופן מלא ולא רק "מחמת הספק".
4. המשיב סבור שדין הבקשה להידחות שכן טענות המבקשים אינן מגבשות עילה המתאימה לקיום משפט חוזר. באשר לראיות החדשות - המשיב גורס שמסמכים אלו, אשר הוצגו במסגרת הליך אזרחי שטרם הוכרע, אינם מחדשים דבר על מה שהיה ידוע לבית משפט השלום בעת שדן בעניינם של המבקשים. בית המשפט קמא ציין במפורש את דברי מנכ"ל היישוב בפניו לפיהם הוא ביצע עבודות ללא היתר בביתו. עם זאת, בית המשפט קבע שאין בכך כדי לשכנע שמנכ"ל היישוב הופלה לטובה לעומת המבקשים. על כן, אין לומר כעת שהמסמכים החדשים שהוגשו יכלו לשנות את תוצאת המשפט. גם בעניין המסמך שנכתב לכאורה על ידי ראש המועצה האזורית, אין כדי ללמד דבר לגבי עבירות בנייה מסוג זה בו אנו דנים, ובאשר לאפשרות אכיפתם חמש שנים עובר לתאריך כתיבת המסמך. כמו כן, המשיב סבור כי לא נגרם למבקשים עיוות דין, וטוען שהם זכו למשפט ענייני ולפסק דין מעמיק ומפורט אשר כלל התייחסות רחבה לטענותיהם, כולל התחשבות ניכרת בטענות אלו במסגרת גזר הדין.
- דיון והכרעה

5. לאחר שעיינתי בבקשה, בתגובת היועץ המשפטי לממשלה ובנספחים הרלוונטיים, ובחנתי בקפידה את טענות הצדדים, שוכנעתי כי לא נתקיימה במקרה זה עילה לקיום משפט חוזר בהרשעתם של המבקשים.
- סעיף 31(א) לחוק בתי המשפט עשוי בתנאים מסוימים לאפשר לפתוח לדין מחודש את ההליכים נגד המבקשים. העילה הקבועה בסעיף 31(א)(2) מאפשרת להורות על קיום משפט חוזר כאשר מתגלות "עובדות או ראיות, העשויות, לבדן או ביחד עם החומר שהיה בפני בית המשפט בראשונה, לשנות את תוצאות המשפט לטובת הנידון". על הראייה להיות בעלת משקל סגולי ויש בה כדי להביא לשינוי תוצאות המשפט (מ"ח 4132/06 פלוני נ' מדינת ישראל (25.9.06)). אין לומר כי במקרה זה הצליחו המבקשים לעמוד בתנאי זה. שני המסמכים מטעם המודד לא מחדשים דבר על שהיה ידוע במהלך הדיון בערכאה הדיונית. בית משפט השלום לא שלל את האפשרות שאכן מתקיימת אכיפה בדרגות נגד המבקשים כיוון שמנכ"ל היישוב ביצע עבירות בנייה בגין הוא לא נענש. אולם, בית המשפט קבע כי לא הוכח שלתובע בהליך דנן הייתה כל נגיעה אישית או אינטרסים זרים ולכן החליט להרשיע חלקית את המבקשים. יתרה מכך, טענות אלו עצמן - הנוגעות לעבירות הבנייה של מנכ"ל היישוב ולהתערבות המנכ"ל ומהנדס המועצה בהליכים שנפתחו נגד המבקשים - היוו שיקול מרכזי בגזר הדין לא-הטלת עונש על המבקשים מלבד הריסת הבנייה הבלתי-חוקית. משכך, לא ניתן לקבל היום את טענת המבקשים כאילו אם היו מוצגים המסמכים מטעם המודד המאששים את עבירות הבנייה בבית מנכ"ל היישוב - אזי הם היו מזוכים מכלל העבירות שיוחסו להם בכתב האישום.
- באשר למסמך שנכתב לכאורה על ידי ראש המועצה האזורית שומרון בו הוא מלין על תופעה של בניית-יתר של יחידות דיור על מגרש בודד. דומה כי גם מסמך זה אין בו כדי להצדיק קיום משפט חוזר בעניינם של המבקשים. מכתב לאקוני זה, שנכתב כחמש שנים לפחות לאחר תחילת ההליכים דנן, לא מלמד דבר על דפוסי האכיפה של חוקי הבנייה והצעדים שננקטו בשעתו נגד מי שבנה שלא כדין בנייה מהסוג בו הורשעו המבקשים. נזכיר, המבקשים הורשעו רק בגין בנייה אסורה בחלל גג ביתם. הרשעה זו לא עסקה כלל בבניית-יתר של יחידות דיור הפוגעת במרקם השכונתי ואיכות החיים של התושבים. לעומת זאת, מכתב ראש המועצה עוסק בסוג אחר של עבירות בנייה המביא לפגיעה קשה באיכות החיים של תושבי המקום. משכך, דומה כי אין בכוחו של מסמך זה כדי לקיים עילה המתאימה לקיומו של משפט חוזר בעניינם של המבקשים.
6. המבקשים מציינים באופן לקוני כי לדידם הבקשה עומדת גם בתנאי העילה המעוגנת בסעיף 31(א)(4) לחוק בתי המשפט, לפיו ניתן להורות על קיום משפט חוזר אם נדמה שבהרשעת נידון עולה חשש לעיוות דין. עילה זו איננה כוללת יסודות מוגדרים, אלא מהווה עילת סל שמטרתה לאפשר לבית המשפט שיקול דעת רחב להורות על קיום משפט חוזר כאשר מוכח כי מתקיימות נסיבות יוצאות דופן המצדיקות זאת (מ"ח 8618/11 פרי נ' מדינת ישראל, פס' 16 להחלטה (28.8.12); מ"ח 9974/04 שוורץ נ' מדינת ישראל, פס' 14 להחלטה (5.9.05)). טענות להגנה מן הצדק מסוג זה שהוזכרו בבקשה נידונו לגופן ואף מצאו ביטוי מוחשי במסגרת גזר הדין של הערכאה הדיונית. אשר על כן, ומכל האמור לעיל, המבקשים לא הצליחו להראות כיצד עילה זו עומדת להם, ואף אני אינני מוצאת שבענייננו עולה חשש זה. כמו כן נראה כי טענת המבקשים לפיה הם זכאים למשפט חוזר בגין הזיכוי מחמת הספק בניגוד לזיכוי "מלא" בו הם מעוניינים, איננה טענה בעלת נפקות משפטית ואיננה עולה בקנה אחד עם הוראות החוק בעניין משפט חוזר ותכליותיו. מטרת החוק היא לאפשר למי שבהרשעתו נגרם לו עיוות דין קיצוני, או למי שראיות שהתגלו בעניינו יכולות לשנות לטובתו את תוצאות ההליך. אולם, אף אם היה ממש בטענה זו, ואינני סבורה שכך המקרה שלפניי, הרי שאין היא נופלת במסגרת עילת עיוות הדין העוסקת במי שהורשע בדין, ולא במי שזוכה. כמו כן לא היה בכוח טענה זו להביא לשינוי תוצאות ההליך בעניינם של המבקשים, אלא, לכל היותר, לשנות את אופן ניסוח הכרעת הדין בלבד, ובכך לא סגי.
7. לפני סיום אציין רק כי גם בבקשה דנן לא טוענים המבקשים כי הבנייה בגינה הורשעו נעשתה בהיתר. מבקשתם עולה דווקא כי הם פעלו לקבלת היתר רק לאחר שניתן להם מכתב ההתראה. משכך, אף לשיטתם, אין מדובר במי שמלכתחילה פעל בהתאם לדין ובאופן ראוי, אלא במי שפעל ובנה בניגוד ברור לדין ועל דעת עצמו. עינינו רואות שגזר הדין לא השית עונש הרתעתי עליהם, אלא הורה על הריסת הבנייה הבלתי-חוקית. משכך, אף בשל תוצאה זו, נחה דעתי שלא נגרם למבקשים כל עיוות דין ממשי. הבקשה, איפוא, נדחית.
- ניתנה היום, ט"ז באדר התשע"ג (26.2.2013).